

Borås Jernväg

Telegrafisk expeditionen.

Inkom till Postinspektionen i
WESTRA POSTDISTRIKTET
26 AUG. 1904
D.-Nr 5549

Erik Lindgren

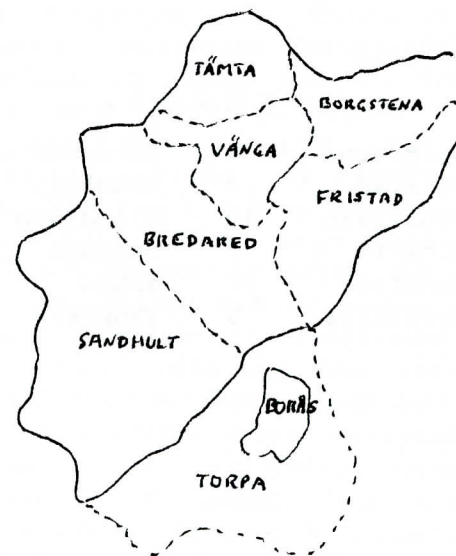
Till Postinspektionen i Westra Postdistriktet.
Erik Lindgren

Till svar på skrifvelsen af den 6 dennes rörande
anhållan om besked, huruvida från jernvägens sida
hinder möter för postförande. Tåg att regelbundet göra
erforderligt uppehåll vid Sparvörs hållplats för post-
utväxling, får jag härmed meddela, att hinder ej
möter för postutväxling vid sagde hållplats, dock under
förutsättning att postutväxlingen får ske i likhet
med hvad som sker vid Kallaryd hållplats, så att
de postförande tåg, som icke stanna för annan expe-
dition, utväxlingen af post göres under det tåget
passerar hållplatsen med sakta fart.

Borås den 25 Augusti 1904.

J. Jansson
Telegrafschef.

POST- historia från VEDENS HÄRAD

Förlagan tillverkad år 1992

Detta är kopia nr

Posthistorisk skriftserie 49

Uppdaterad 1996

Förord

Vedens härad norr och väster om Borås omfattar socknarna Fristad, Borgstena, Tämta, Vänga, Bredared och Sandhult. Den i söder liggande socknen Torpa blev 1920 inkorporerad i Borås. Den posthistoriska utvecklingen inom häradets sex socknar visar på stor spännvidd i fråga om poststationernas ålder. De äldsta inrättades som förenade post- och järnvägsstationer den 1 oktober 1863 medan den yngsta, också vid järnvägen men utan att vara förenad med denna, öppnades så sent som den 1 november 1937. I detta häfte berörs poststationerna i den tidsordning de tillkommit. I de fall flera inrättats samtidigt, presenteras de sinsemellan i bokstavsordning.

I N N E H Å L L

Borgstena	sid 3	Sandared	sid 13
Fristad	4	Sandhult	8
Frufällan	19	Sjömarken	16
Gingrid	5	Sparsör	14
Hedared	17	Tämta	9
Myrekulla	5	Vängdala	12

Copyright 1992:
Erik Lindgren

Borgstena (Borgstena socken)

Om förenade post- och järnvägsstationer och om bakgrunden till deras tillkomst kan man läsa i uppsatsen "Förenade poststationer" i häftet "Guide för post- och kulturhistoria". Ett fåtal fanns i vårt land när en generell överenskommelse mellan "Statens Jernvägsbyggnader" och postverket träffades om att inrätta poststationer i snart sagt alla statens järnvägsstationer på orter, där det inte redan fanns ett postkontor. Detta avtal tillämpades från och med den 16 februari 1863. Motsvarande överenskommelser ingicks efter hand också med privata järnvägsföretag och på järnvägssträckan Herrljunga-Borås öppnades på så sätt poststationer i stationshusen i Borgstena och Fristad den 1 oktober 1863. Formell föreståndare och ansvarig för postservicen i Borgstena blev därmed stationsinspektorn Erik Niklas Memsen. Sannolikt fullgjorde tidvis ett biträde postgöromålen på dennes ansvar. Memsen följdes med samma förutsättningar under 1870-talet av Emil Ferdinand Jacobsson och Alf Georg Gabrieli. Den sistnämnde blev länge vid rodret och avlöstes den 1 november 1897 av Albin Thure Lundgren. Vid reglering av arvodena till järnvägs-poststationernas föreståndare blev hans ersättning från 1902 höjd till 300 kr per år efter att ha varit 240 kr sedan starten. Den höjdes två år senare till 420 kr och från 1906 tillkom dessutom ett biträdesanslag på 240 kr.

Stinsen Rudolf Knut Lidén tog över ansvaret för posten den 15 april 1908 och därefter vilade detta ansvar på följande järnvägsmän: Albin Georg Gustafsson (1920-1932), Karl Oskar Helge Olsson (1932-1947), Johan Ragnar Albinsson (1947-1949), Arvid Samuel Stjernström (1949-1954), Olof Hjalmar Vassholm (1954-1957), Nils Rune Österhed (1957-1964) och Sixten Axel Vilhelm Petersson (1964-1975).

Med 1976 års ingång upphörde det 112-åriga samarbetet mellan post och järnväg i Borgstena. Poststationen organiserades om till en postexpedition och skildes från järnvägen. Det fanns vid det tillfället ännu kvar ett 30-tal

järnvägspoststationer, spridda i tio län. Elva sådana poststationer låg i Norrland och nio i Småland, medan Älvsborgs län efter skiljandet i Borgstena bara hade två kvar, i Grimsås och Gånghester. Den nye postchefen i Borgstena fick titeln stationsmästare, vilken följande år ändrades till postmästare i samband med en landsomfattande omorganisation då postexpeditionerna började kallas postkontor. Postmästaren fick ta ansvar för service till drygt 400 hushåll. I senare ändrad organisation sker postutdelningen i Borgstena från Fristad.

Fristad (Fristads socken)

Ansvar för den förenade post- och järnvägsstationen i Fristad vilade från poststationens tillkomst den 1 oktober 1863 på stationsinspektorn Johan Edvard Jägerström. Han följdes omkring 1870 av Carl Fagerberg, som år 1875 lyckades få det då utgående årsarvodet för själva postsysslan höjt från 300 till 400 kr. Genom ett beslut av poststyrelsen den 16 maj 1879 utgick dessutom 50 kr om året för Fagerbergs disposition till biträdeshjälp under den tid av året, då vapenövningar ägde rum på Fristads hed.

Det ordinarie årsarvodet för postsysslan i Fristad höjdes i maj 1894 till 480 kr till glädje för tillträdande stins i april 1895, Carl Gabriel Cardell. Efter honom ansvarade följande järnvägsmän för postservice i Fristad: Albin Thure Lundgren (1908-1920), Rudolf Knut Lidén (1920-1941), Gustaf Manfred Franzén (1941-1946) och Bror Hjalmar Landqvist (1946-1949).

Post och järnväg skildes åt den 1 juli 1949 och en postexpedition öppnades, vars föreståndare fick titeln stationsmästare. Elsa Viola Larsson och Mirjam Andersson hade dessa titlar med åtföljande ansvar, men den sistnämnde fick uppleva en omorganisation som innebar att postexpeditionen benämndes postkontor och att hon själv titulerades postmästare. Lennart Gunnarsson fick därefter överta ansvaret för service till de drygt 2300 hushåll som betjänas från Fristad inklusive lantbrevbäringshushåll samt hushållen i Borgstena.

Poststation i Gingrid?

Efter Fagerberg ansvarade (troligen från 1892) Adolf von Sneidern för den förenade poststationen i Fristad. Denne kände möjligen ett visst hot om risk för minskad omsättning, när han fick ett ärende på remiss angående en önskad ny poststation. Den kommunalstämma som hölls i den angränsande Gingrids socken den 15 december 1890, hade uppdragit åt Karl Johansson att lämna en ansökan till poststyrelsen om att få en poststation i Gingrids skolhus. Av någon anledning fullgjorde Johansson inte uppdraget men vid stämman den 20 oktober 1892 utsågs Joh. Andersson till samma uppdrag. Denne skrev den 30 januari 1893 till poststyrelsen och åberopade som skäl för ansökan dels betydlig post och dels socknens stora utsträckning.

Poststationsföreståndare Adolf von Sneidern ansåg det inte vara lämpligt att inrätta en poststation i Gingrids socken men föreslog en lantbrevbäringslinje från Fristad. I detta instämde kronofogden i Kullings fögderi och föreslog att en blivande lantbrevbärare skulle besöka Risbro handelsbod, Gingrids Stom och Bondarp. Dessa platser blev de fastställda avlämningsställena för den lantbrevbäringslinje som poststyrelsen därefter beslutade att inrätta från Fristad. Torparen Carl Magnus Gustafsson från Kröckling blev den förste lantbrevbäraren. Han gick turen två gånger i veckan med en ersättning av en krona per tur. Till båtnad också för Gingrids socken inrättades tolv år senare en poststation i Sparsör.

Från Fristad hade en lantbrevbärning inrättats långt tidigare, nämligen till Fenneslunda från april 1879, sedan poststationen i Fenneslunda blivit indragen. Om denna berättas i häftet "Kortlivade postnamn i Västergötland".

Myrekulla (Bredareds socken)

Fyra av de poststationer, som öppnades i Älvsborgs län med 1875 års ingång till följd av att postverket övertog ansvaret för kronobrevbärningen, hamnade inom Vedens härad. Därmed fick Bredareds, Sandhults, Tämta och Vänga socknar

egna poststationer. Den vid riksdagsbehandlingen uttalade principen "en poststation i var socken" kunde nu anses ha följts i vad gäller Vedens härad, eftersom Borgstena och Fristads socknar vid det tillfället hade fått egna poststationer mer än tio år tidigare.

Poststationen i Bredareds socken fick namnet Myrekulla efter en plats helt nära sockenkyrkan. Namnet Bredared (eller Breared som den halländska poststationen ursprungligen hette) var upptaget av en poststation öster om Halmstad, öppnad ett år tidigare. Till föreståndare för poststationen med namnet Myrekulla antogs skolläraren Carl Thomas Ödwall med 100 kr i årsarvode. Efter flera framställningar lyckades han få detta höjt till 150 kr enligt beslut av poststyrelsen i oktober 1897. Han hade då varit i tjänst för det lägre arvudet i nära nog 23 år. Så mycket glädje av höjningen fick han inte, för från och med 1901 övertogs sysslan av folkskolläraren Karl Fredrik Ahlmark.

Dessförinnan hade både Bredareds och Sandhults socknar fått uppleva att deras poststationer var indragningshotade i samband med att lantbrevbäring planerades. I ett brev till poststyrelsen den 14 januari 1878 med nio underskrifter motsatte sig företrädare för de båda socknarna de planerade indragningarna och fick stöd av kronofogden. Efter genomförd entreprenadauktion i september 1878 vid Fristads järnvägsstation för anställning av lantbrevbärare skrev ordföranden P A Helén för Bredareds kommunalstyrelse den 17 september 1878 till poststyrelsen och frambar sådana skäl för poststationens bibehållande i förening med ändrad postföring att hotet om indragning hävdes.

Efter Ahlmark blev organisten Hjalmar Berg poststationsföreståndare med 1905 års ingång, sedan poststationen för andra gången varit nära indragning. Detta berodde på svårigheter att få en ny föreståndare, när Ahlmark i ett brev den 8 september 1904 begärde sitt entledigande på grund av flyttning från orten. Sedan det först visat sig omöjligt att få en ny föreståndare, beslöt poststyrelsen den 2 december 1904 på förslag av postinspektören i Göteborg att poststationen skulle dras in vid det följande årsskiftet. I ett brev den 16 december meddelade postinspektören emellertid att kyrkoherde J A Lundberg i Bredareds församling förklarar organisten Hjalmar Berg lämplig att förestå poststationen. I ett nytt beslut den 20 december 1904 hävde poststyrelsen sitt indragningsbeslut.

På grund af afflyttning från orten får undertecknad härmed begära entledigande från poststationsföreståndarefunktionen i Myrekulla poststation från & med utgången af 4:e kvartalet innevarande år.

Karl Ahlmark

Bergs era som poststationsföreståndare blev kortvarig. Redan efter fyra månader tog skraddarmästaren Johan Alfred Andersson vid och lyckades från 1907 års ingång få årsarvudet höjt till 180 kr. Han blev visserligen litet "äldre i gården" än Hjalmar Berg, men den 1 april 1911 möter vi arrendatorn Per August Persson som föreståndare. Denne tjänstgjorde som sådan i det närmaste 16 år och kunde den 1 mars 1927 lämna över ansvaret till dottern Anna Matilda Persson. Därefter tjänstgjorde Anna Brita Vestergren (1939-1947), Solveig Persson (1947-1953), Enar David Bengtsson (1953-1956) och Erik Holger Persson (1956-1968). Den sistnämnde hade varit poststationsföreståndare i Tämta sedan 1940. När han pensionerades den 1 juni 1968 uppehöll han själv befattningen på vakans i väntan på att en förberedd omorganisation skulle genomföras. Detta kunde ske den 1 juni 1969 och innebar bland annat indragning av poststationen.

Sandhult (Sandhults socken)

I ett brev den 17 december 1874 från poststyrelsen till landskansliet i Vänersborg meddelades att en poststation från det följande årsskiftet skulle öppnas i Sandhult med skolläraren A P Bengtsson som föreståndare. Hans årsarvode blev 75 kr. I ett brev till poststyrelsen den 28 augusti 1875 framhöll han att detta var för lågt och begärde att få det höjt till 200 kr. Det blev emellertid avslag på den ansökan under hänvisning till att det fanns ett kontrakt som gällde. Efter uppsägning av detta lyckades han få den önskade årsersättningen enligt ett beslut i november 1875. Den 12 juli 1879 skrev A P Bengtsson ett brev till poststyrelsen. Ur det långa brevet citeras följande text:

"I egenskap av poststationsföreståndare i Sandhult får jag härmed tillkännagiva, att poststationsföreståndaren C Th Ödvall vid Myrekulla station med drängen Johan Herman Andersson kommo hit den 6 dennes och berättade att, då förenämnde Andersson bar posten hit den 4 dennes omkring kl 3.30 em, tvenne personer, en fullväxt mansperson och en gosse, kommo från skogen till farvägen mellan hemmanen Kyrkebo och Mötesbron, att båda voro nedsvärtade i ansiktet, att den äldre grep postföraren i kragen under utrop 'vad är du för en djävul' varvid gossen sökte bemäktiga sig väskan från postföraren, som med en medhavd grövre kåpp tilldelade den äldre karlen ett så kraftigt slag över ansiktet, att den släppte sitt tag, varvid han sönderrev rocken och rev ur knapparna utur västen för postbäraren, varefter båda, utan att skada postväskan eller bemäktiga sig någon post, avlägsnade sig samma väg de kommit".

Protokollet från det följande polisförhört den 18 augusti utmynnade i en förmodan att "något postrån icke varit tillämnat". Sedan poststyrelsen fått detta tillsänt från landskansliet i Vänersborg ansåg poststyrelsen att någon vidare åtgärd inte erfordrades.

Poststationsföreståndare A P Bengtsson begärde i ett brev till poststyrelsen den 1 oktober 1881 att bli entledigad. Orsaken var att han beslutat sig för "att övergiva orten". Efter poststyrelsens förfrågan hos landskansliet föreslog kronofogden att skolläraren Fr Thedin skulle bli efterträdare. Detta godkände poststyrelsen och fortfarande belägen i skolhuset fick poststationen nu Thedin som föreståndare. Hans änka Ida Sofia tog formellt över den 24 mars 1906 och hade kvar poststationen i närmare 16 år. Med 1922 års ingång blev Hulda Florentia Olsson föreståndare. Hon

avgick med s k ålderdomsunderstöd den 1 september 1949 och efter vakans fick Håkan Robert Johannes Emilsson teckna kontrakt för tiden från och med juni 1950. Han hade varit lantbrevbärare på linjen Sandhult-Grimbo sedan 1949 års början. Under 1968 fanns planer på indragning av poststationen men efter framställning från kommunala myndigheter fick den bestå. Den namnändrades emellertid till Borås 12 den 2 juni 1969 och det följande årtiondets omorganiseringer medförde att den fick termen postkontor, vid vilket Ulla Nilsson fått ta över ansvaret för servicen. I projekt "Nät 92" har postkontoret ersatts med Post i butik.

Tämta (Tämta socken)

Poststyrelsens brev den 17 december 1874 till landskansliet i Vänersborg omfattade även ett beslut om att en poststation skulle inrättas vid 1875 års ingång i Tämta. Där blev skolläraren A L Björkblom föreståndare med 100 kr i årsarvode. När poststyrelsen i samråd med länsstyrelsen gjorde upp planerna för hur lantbrevbäring skulle organiseras år 1879, var man överens om att poststationen i Tämta skulle dras in. Men det ville sockenborna inte vara med om. Förre riksdagsmannen Pehr Benjaminsson engagerade sig för att tillsammans med poststationsföreståndaren skriva till poststyrelsen för att söka ändring. Brevet företeddes vid kommunalstämman i Tämta den 30 december 1878 och kompletterades då med 15 namnunderskrifter.

Av brevet framgick bland annat, att Björkblom var villig att sänka sitt årsarvode från 100 till 50 kr. Detta räckte för att poststyrelsen skulle besluta att poststationen fick vara kvar.

Fristad—Tämta.						
(Från den 1 januari 1884.)						
—	11,30	1,3	Fristads poststation	T. F.	8,0	—
1,30	1,45		Vängdala poststation	T. F.	5,45	6,0
3,0	—		Tämta	T. F.	—	4,30
Postföringen & linjen ombesörjes af landtbrefbärare.						

Efter indragning av poststationen i Tämta skrevs ortens namn med petit-stil i tidtabellen. Inramade uppgifter avser tider mellan kl 1800 och 0600. Postföringen fullgjordes tisdagar och fredagar i vardera riktningen.

Under höstterminen 1883 blev det känt att Björkblom skulle flytta från Tämta. Då skyndade sig kommunalstämman att hos poststyrelsen begära att få flytta poststationen till Pehr Benjaminssons hem i Västra Skattegården. Ärendet komplicerades av att Björkblom själv skrev ett brev till poststyrelsen den 7 november 1883 ur vilket följande rader kan citeras:

"Därjämte vågar jag härmed upplysa Kungl. Generalpoststyrelsen, det poststationen i Tämta mycket väl skulle kunna utan synnerlig olägenhet för allmänheten indragas och det av följande skäl:

1. Då undertecknad jämte några andra personer år 1879 i skrivelse hos Kungl. Generalpoststyrelsen anhöll, det Tämta poststation som då skulle indragas, måtte få bibehållas, inkommo vi med denna anhållan under förmodan att båda poststationerna Vängdala och Tämta skulle indragas. Men då Vängdala poststation jämväl bibehölls, bortföll det förnämsta skälet för denna vår anhållan.
2. Ty vid en blick på kartan synes, det Vängdala ligger så nära Tämta, att allmänheten därstädes mycket väl kan hämta sin post å sistnämnda poststation utan synnerlig olägenhet, så mycket hellre som Tämta har en daglig samfärdsel med Vängdala genom därvarande såg, kvarn och handelsbod, varav händer att redan nu allmänheten i Tämta oftare begagnar sig av poststationen i Vängdala än i Tämta. Tämta by ligger också ej mycket mer än en fjärdedels mil från Vängdala. De övriga gårdarna hava ej mycket mer till Norunga, Asklanda eller Borgstena."

Efter genomförd remissomgång uppgav sig landskansliet i ett brev till poststyrelsen den 22 oktober 1883 anse "nämnde poststation kunna den 15 nästa november indragas". Poststyrelsen beslöt den 26 oktober att poststationen skulle dras in med årets utgång.

Alldeles säkert var man missnöjd med skollärarens agerande, och genast började en stor aktivitet för att få ändra beslutet. Det gick nu inte och med 1883 års slut drogs poststationen in. Under de följande åren begärde man gång efter gång att få tillbaka poststationen. Det omfattande ärendet komplicerades bland annat av anmälningar från personer i Vängdala om att kommunombudet i Tämta inte skötte sig. Ombudets uppgift var att förmedla post mellan lantbrevbäraren från Fristad och de sockenbor som inte kunde få direkt kontakt med denne under hans vandring. Det visade sig, att något formellt kommunombud inte hade utsetts förrän 1885.

Nya försök att få poststationen tillbaka gjordes upprepade gånger förgäves, 1884, 1896 och 1904. Kommunalstämman den 29 mars 1909 i folkskolan blev äntligen framgångsrik.

Efter framställning tillstyrkte kronolänsmannen att en ny lantbrevbäring skulle inrättas från Borgstena till Tämta med en poststation i Tämta som ersättning för lantbrevbäringen via Vängdala. Han ansåg att de som bodde utmed lantbrevbäringslinjen från Fristad på norra delsträckan inte skulle ha "någon synnerlig olägenhet genom indragning av den nuvarande lantbrevbäringslinjen, då de äro nära belägna Vängdala poststation".

Poststationsföreståndare J A Söderholm i Vängdala var mot förslaget, men postmästare Axel Hallberg i Borås tillstyrkte och lanserade folkskollärare August Wilhelm Källander som poststationsföreståndare. Detta gick poststyrelsen med på och från den 1 september 1909 fanns det åter en poststation i Tämta. Den kom i farozonen under besparingskampanjen i anslutning till det trängda ekonomiska läget 1932. Då ifrågasatte poststyrelsen indragning av de poststationer, där frimärken såldes för mindre än 500 kr om året.

Postdirektionen i Göteborg uttalade sig om 16 sådana poststationer inom västra distriktet och konstaterade om Tämta, att poststationsföreståndaren inte var villig att bli postombud mot lägre ersättning än den han hade som föreståndare för en fullständig poststation. Någon annan fanns inte som kunde anställas som postombud vid poststationens eventuella indragning. Poststyrelsen beslöt då att poststationen skulle få fortleva. Det gjorde den med Källander, dennes dotter Nelly Hildegard samt Erik Holger Persson som föreståndare i tur och ordning, innan poststationen kunde ersättas med modern lantbrevbäring med maj månads ingång 1956.

Borgstena—Tämta.							
(Från den 2 september 1909.)							
—	7,15	} 0,7	Borgstena poststation	T. Th. L.	12,0	—	
			Ålgårås				
			Lindesberg				
			Lindås				
			Därfvedals kvarn				
			Skattegården				
			Backgården				
			Skattegården (handelsboden)				
			Deragården				
			Drefverod				
9,15	—		Tämta poststation	T. Th. L.	—	10,0	
Postföringen å linien ombesörjes af lantbrevbärare.							

Detta är den första tidtabellen för postföringen efter att poststationen i Tämta blivit återinrättad. Platser som lantbrevbäraren besökte hade nu börjat anges ganska detaljerat och lantbrevbäringsfrekvensen hade ökat till tre turer i veckan (tisdag, torsdag, lördag)

Vängdala (Vänga socken)

I poststyrelsens brev den 17 december 1874 till landskansliet i Vänersborg kan man bland annat läsa att flertalet av de villkorliga kontrakt, som upprättats med postförare och poststationsföreståndare blivit godkända för tillämpning från och med 1875 års ingång, då ansvaret för kronobrevbäringen i Västergötland överfördes på postverket. Ett år tidigare hade motsvarande omorganisation genomförts i Småland. Bland kontrakten fanns ett "rörande uppehållande av poststationsföreståndaretjänst i Wänga, under benämning Wängdala, till undvikande av förväxling med likartad benämning å förut varande poststationer, med skolläraren J A Söderholm, mot årligt arvode av kr 100:-". Det fanns också ett beslut "rörande postföring från Wänga poststation till Sandhults poststation och åter, därom kontrakt upprättats med skolläraren J A Söderholm, vilken i stället för denna postföring åtagit sig fortskaffa post å linjen Fristad-Vänga-Tämta". Det var inte ovanligt att poststationsföreståndare också fick kontrakt om postföring på smärre delsträckor. Praktiskt gick det till så att de lejde "underentreprenörer" för att fullgöra postföringen på deras ansvar.

När det var dags att införa lantbrevbäring i Älvsborgs län, fattade poststyrelsen i samråd med länsstyrelsen beslut om att dra in poststationen i Wängdala på våren 1879. Detta kunde man utläsa av poststyrelsens cirkulär nr IX på sid 35. Innan det kom ut hade man börjat reagera i Wänga. Ett brev, undertecknat den 25 februari 1879 av ett antal sockenmän i Wänga hade bl a följande innehåll:

"I anledning därav att åtskilliga poststationer skall bortgå och ersättas med lantbrevbäring och även vår poststation (Wängdala) skall den 1:a nästa april upphöra och ersättas med lantbrevbäring, få vi härmed ödmjukligen bedja Kungl.Generalpoststyrelsen, att om det vore möjligt vi finge bibehålla poststationen".

Poststationsföreståndare J A Söderholm erbjöd sig att gå med på sänkning av årsarvodet till 50 kr. Postinspektören i Göteborg var emot förslaget med hänvisning till poststationens låga trafiksiffror och övertygelsen om att en lantbrevbärare skulle lämna erforderlig service. Trots postinspektörens avstyrkande biföll poststyrelsen emellertid sockenmännens framställning och gav postinspektören i uppdrag att följa utvecklingen vid stationen. En rättelse

Rättelser. Det i cirkuläret nr IX å sid. 35 rad. 12 nedifrån förekommande namnet *Wängdala* bör utgå.

Utgivet den 8 april 1879.

i poststyrelsens cirkulär den 8 april 1879 talade om att indragningsbeslutet var hävt.

Den 14 januari 1880 anmälde postinspektören att frimärken hade sålts i Wängdala för kr 183:84 under det gångna året och därmed nöjde sig poststyrelsen, som bekräftade poststationens fortsatta bestånd. Det gick till och med så bra att Söderholm fick årsarvodet höjt till 100 kr genom poststyrelsens beslut den 20 juni 1893. Innan han slutade fick han vara med om att namnet på den uppländska poststationen Vänge ändrades till Brunna. Orsaken var inte bara att det förekom brev, avsedda för det uppländska Vänge, bland posten till Wängdala, utan också att även post till Vänga i Östergötland blev försenad genom felläsning vid sortering.

Sigrid Gunhilda Söderholm tog över poststationen 1905 och fick årsarvodet höjt till 150 kr. Hon fick från 1915 180 kronor samt från 1918 240 kronor om året för samma arbete. Den 1 oktober 1929 blev Anna Linnéa Olivia Johansson poststationsföreståndare. Det blev bara en månad för hennes del och därefter har befattningen innehafts av följande personer: handlanden Karl Valdemar Jacobsson (1929-1932), handlanden Per Artur Persson (1933-1942) och Judit Elisabet Fridén (1942-1952). Poststationen drogs in med juni månads utgång 1952.

Sandared (Sandhults socken)

Det var vanligt att även små orter fick poststationer när en järnvägsstation väl öppnats där. Så blev också fallet med Sandared, där stationsmästaren Aron Edvard Nyström fick ta ansvaret för den poststation som inrättades i stationshuset den 15 december 1894, då järnvägen mellan Göteborg och Borås började användas för posttrafik. Hans årsarvode för själva postsysslan blev 180 kr, höjt till 240 kr från och med 1898. Karl Gustaf Snygg tog över efter

honom och fick uppleva årsarvodet höjt i etapper till 300 resp 420 kr. Dessutom tillkom från 1914 ett biträdesanslag på 240 kr. Trafiken blev så omfattande att det befanns lämpligt att skilja post och järnväg åt, något som genomfördes den 1 juli 1918. Då flyttades poststationen till affären vid Sandala nr 5 och handlanden Fredrik Persson blev föreståndare. Hans fru Rakel Zenobia biträdde honom och fick själv ta över poststationen den 1 september 1927. Efter hennes död i februari 1936 uppehölls befattningen på vakans tills post och järnväg åter förenades den 1 juni 1936. Därmed fick järnvägsmannen Johan Fritiof Glans svara för postservicen, följd 1940 av John Waldemar Westerberg. Den 1 november 1953 skildes post och järnväg åter och poststationens status höjdes till postexpedition. Med titeln stationsmästare var bl a Solveig Kjönberg och Tage Axelsson ansvariga för postexpeditionen, som genom 1970-talets omorganisation benämndes postkontor. Postmästare Ove Lillestöl fick sedan ta över ansvaret för service till de drygt 1300 hushåll som har postadress Sandared.

Sparsör (Fristads socken)

En förutsättning för att inrätta en förenad poststation var att tågtidtabellen medgav uppehåll för postförande tåg. När invånare i trakten av Sparsörs anhaltstation vid Borås-Herrljunga järnväg i november 1884 gjorde en framställning till poststyrelsen om att få en poststation, konstaterade styrelsen för Borås järnvägsaktiebolag vid ett sammanträde den 30 december 1884 bl a följande:

"Då tågen vid ifrågavarande anhaltstation endast stanna på givna signal för emottagande eller avlämnande av passagerare, och det i anseende till ortens glesa befolkning högst sällan inträffar att passagerare ankomma eller avgå från Sparsör utom under själva sommartiden, då lustfarande härifrån staden bruka besöka stället och omkringliggande trakter, så ansåg Styrelsen, jämväl med fäst avseende på närbelägenheten av Fristads poststation, varigenom något trängande behov av en förbättrad postföring för de få intill Sparsör närmare boende innevånarna icke förefinns, sig för närvarande icke böra bifalla framställningen, annorledes än emot särskild ersättning för den kostnad som för tågens uppehåll i nämnda hänseende måste förorsaka bolaget".

Poststyrelsen ansåg vid föredragning den 29 maj 1885, att framställningen om en poststation i Sparsör inte borde föranleda till vidare åtgärd. Förhållandena ändrades efter ett par decennier och den 30 april 1904 undertecknade ett stort antal personer i Sparsör ett brev till poststyrelsen med anhållan om en poststation. I brevet berättade de kort hur behovet av en poststation uppkommit och skrev bl a:

"Kring Sparsör har under de sista åren uppvuxit ett litet villasamhälle, vari slagit sig ner tjänstemän, affärsmän och yrkesidkare; sommartiden utflyttar dessutom stadsbor i så stor skala, att styrelsen för Borås-Herrljunga järnväg funnit nödigt att anordna under halva året flera lokaltåg till och från Borås. Kringboende lantmän delvis i Fristads men mest i Gingrids socken, begagna sig av Sparsörs anhaltstation för sina leveranser av lantmannaprodukter till Borås. Dessa äro av sådan beskaffenhet, såsom mjölk, att en daglig trafik uppkommit. Därtill finnes i grannskapet tegelbruk, kvarn och sågverk. En stor del av dessa trafikanter äro för sin verksamhet beroende av en snabb och bekväm postförbindelse. Så mycket mer framträder då det avita i, att alla dessa människor, som dagligen trafikerar Sparsör och till vilkas förfogande där stå 8-14 tåg dagligen, måste hava sin postadress på en helt annan station, varigenom deras post ansenligt fördröjes. Detta är nu lätt hjälpt genom vårt värdsamma förslag."

Efter en ganska omfattande remissomgång beslöt poststyrelsen den 27 september 1904 att en poststation skulle inrättas vid Sparsörs hållplats. Den förenades dock inte formellt med järnvägen, men till föreståndare antogs förre banvakten Lars Magnus Jonsson. Enligt kontraktet fick denne 100 kr om året för sitt bestyr, i vilket belopp även ingick ersättning för transporter mellan hållplatsen och poststationen. Poststationen öppnades den 1 november 1904 och redan den 1 juni 1905 övertog handlanden Åke Ivar Helge Tyrén ansvaret för den och för posttransporterna. Hans era blev inte heller så lång, men hans efterträdare, Ida Sandblom, blev på platsen mera än 34 år. I sitt 69:e levnadsår sade hon upp avtalet till den 1 juli 1940, då Ester Anna Matilda Sjöo tog över. Efter Matildas pensionering 1966 uppehölls befattningen på vakans till den 4 september 1967, då Rut Gertrud Birgitta Jonsson trädde till efter sex år som föreståndare för poststationen i Gulletorp. Under 1970-talets genomgripande förändringar organiserades poststationen som ett s k lokalpostkontor (1977) för att från och med 1986 benämnas postkontor liksom snart sagt alla fasta postanstalter med kundbetjäning. Den 1 maj 1992 drogs postkontoret in, men ortsadressen 510 45 SPARSÖR fick behållas.

Sjömarken (Sandhults socken)

Vid kommunalstämman i Sandhults sockenstuga den 17 december 1913 godkändes ett utarbetat förslag till en skrivelse från 52 personer med ansökan om en poststation i Sjömarken. Ett utdrag från stämmoprotokollet behandlades av poststyrelsen samtidigt som det förelåg ett brev, daterat den 24 januari 1914 av Josef Gabrielsson, ordförande i Torpa kommunalstämma. Han begärde på stämmans uppdrag att få postutdelning i västra delen av Torpa socken.

De båda framställningarna föranledde en utredning som drog ut på tiden med flera instanser inblandade. Den resulterade så småningom i en framställning den 8 juli 1915 från postdirektionen i Göteborg om "inrättande av lådbrevbäring i Borås närmaste grannskap och poststation vid Sjömarkens hållplats".

*Utdrag af protokollet vid ordinär
Kommunalstämma med Torpa socken hålles i
Wadens härads tingshus i Borås den 31 Decemb. 1914*

§1
Stämman beslutade att till Generalpoststyrelsen
inlämna en ansökan att få anställt gångpost i från
Borås stad väster ut i Torpa socken, nämligen ifrån
byarna Buttorp, Åstrå, Wåred, Ek, Lund, Ryssmår,
Västra Boda och Edgerde, utgörande en vägsträcka
fram och åter till stämman två mil och att denna
postgång finge gå alla dagar förutom sö- och helge-
dagar. Stämman uppdrog till undertecknad ord-
förande att inlämna en sådan ansökan.

*Justerat af
M. Kjellgren
Joh. Johansson*

*Josef Gabrielsson
Stämmans Ordförande*

*Rätt utdraget betygar
Josef Gabrielsson
Ordförande i Torpa Kommunalsstämma*

Vid föredragning den 3 augusti 1915 biföll poststyrelsen framställningen med beslut att inrätta vardaglig lådbrevbäring på en sju kilometer lång ringlinje från Borås i dess västra omgivning samt en poststation vid Sjömarkens hållplats vid Göteborg-Borås' järnväg, dock inte förenad med järnvägen. Handlanden Albert Andersson utsågs till poststationsföreståndare med 240 kr i årsarvode. Uppdraget överläts den 1 februari 1917 på lådfabrikören Johan Viktor Johansson och därefter ansvarade Gustaf Augustsson Andersson för poststationen från april 1920 till och med mars 1923, varefter Gunnar Gustafsson övertog poststationen och blev kvar till 67 års ålder. Han avgick den 1 juli 1961 med s k ålderdomsunderstöd. Det var den tidens form för pension till avtalsanställda funktionärer. Poststationsföreståndaren i Gullestorp under tiden 1943-1961 Alice Linnéa Karlsson tog över poststationen i Sjömarken den 1 juli 1961 och fick uppleva dess statushöjning till postexpedition den 1 oktober 1963, varvid hennes titel blev "stationsmästare". Genom 1977 års generella omorganisation började postexpeditionen benämnas postkontor, vars föreståndare med titeln postmästare fått ta över ansvaret för service till närmare 900 hushåll. I projekt "Nät 92" lämnades postkontoret på entreprenad från den 18 september 1995 och ingår därmed i gruppen "Post-i-butik".

Hedared (Sandhults socken)

I en framställning till poststyrelsen den 24 december 1915 föreslog postdirektionen i Göteborg att en poststation skulle inrättas i Hedared i samband med omreglering av postföringen till Myrekulla och Sandhult. Bakom förslaget låg inte någon direkt framställning från representanter för berörda hushåll. Postmästaren i Borås hade i stället framfört förslaget efter inspektion den 9 juni 1914 av poststationen i Sandhult. Förslaget var väl utrett och poststyrelsen beslutade den 29 mars 1916 bland annat att en poststation skulle öppnas i Hedareds by med hemmansägaren Frans Oskar Johansson som föreståndare. Hans årsarvode blev 180 kr. Dessutom inrättades samtidigt två nya åkande lantbrevbäringar, Sandared-Sandhult-Hedared och Fristad-Myrekulla, båda med fyra turer i veckan, varemot den dåvarande lantbrevbäringen Sandhult-Hedared och postföringen

Fristad-Sandhult drogs in. Omorganisationen genomfördes den 1 juli 1916.

Den 1 oktober 1934 efterträddes Frans Oskar Johansson av jordbruksarbetaren Sven Arnold Andersson. Denne följdes den 1 april 1942 av Sara Kristina Andersson, som fick vara med om en omorganisation vilken innebar att poststationen ändrades till postställe den 1 november 1978.

BORAS TIDNING Fredagen den 6 oktober 1978

Ung poststation blir postställe

Det nu fattade beslutet att från den 1 november byta ut poststationen i Hedared mot postställe innebär att ännu en av de drygt 130 kvarvarande poststationerna i landet blir omorganiserad. Enligt ett principbeslut av Postens centralförvaltning skall alla ha fått sin nya skepnad i form av postkontor, postställen eller lantbrevbäring senast nästa halvårskifte.

Poststationen i Hedared hör till de yngre. Den inrättades den 1 juli 1916 med hemmansägare Frans Oskar Johansson som föreståndare. Han efterträddes 1 mars 1933 av Sven Arnold Andersson.

Under en rad av år transporterades posten den 18 km långa sträckan från Borås till Hedared med Alfred Anderssons bussar. Atagandet blev större för entreprenören 1956, då hans kontrakt utökades att omfatta postföring med buss på hela sträckan Borås — Alingsås.

Uppbödden, d v s beloppet av

försålda frimärken, anges ibland som en mätare på en poststations bärkraftighet. Den utvecklades gynnsamt under den första tiden och fördubblades under 1920-talet så att frimärken såldes för 2 051 kronor år 1930.

För samlare är stämpelavtrycket Hedared inte särskilt ätråvärt, eftersom det inte har använts på bruksfrimärken under kort cirkulationstid. Men det blir säkert en hel del filatellister som passar på att förse sig med avtryck av datumstämpeln den 31 oktober, som markerar sista dagen för poststationen i dess ursprungliga skepnad.

Poststället kunde i detta fall betraktas som en tillfällig anordning i väntan på effektivare postdistribution. Det blev följaktligt avvecklat med 1989 års utgång.

1990-01-01 drogs poststället 502 77 Hedared in. Sistadagsstämpel kan erhållas på försändelser som sänds till adress: Postens regionkontor, »Sistadagsstämpel Hedared», 501 01 BORÅS

På grund av försenad publicering kommer försändelser att stämplas två veckor efter cirkulärets utgivning vilken beräknas ske under vecka 1.

Utdrag ur
"Meddelande minnespoststämplar"
i januari 1990.

Frufällan (Fristads socken)

Den yngsta i raden av poststationer inom Vedens härad blev den i Frufällan. Utan att förenas med järnvägsstationen öppnades den 1 november 1937 en poststation med namnet Frufällan vid järnvägslinjen mellan Borås och Herrljunga. Till föreståndare antogs byggmästaren Karl Julius Nilsson, som nästan omgående sade upp avtalet. Ny föreståndare blev från den 1 mars 1938 Gertrud Valborg Norén, som hade vikarierat för Nilsson sedan den 22 november 1937. Efter fem år som poststationsföreståndare i Häggdånger blev Rickard William Wallin föreståndare för poststationen i Frufällan den 1 november 1946. Från 1948 års ingång blev han också lådbrevbärare. Då vikarierade under långa perioder Hedvig E Olsson, som fick avtal som ordinarie poststationsföreståndare från den 16 mars 1952. Formellt efterträddes hon den 1 februari 1957 av Inger Maria Wallenius. Hon hade också varit vikarie under några perioder. Den 1 september 1958 följdes hon av Elsa Margot Karlsson. 1970-talets övergripande omorganisation medförde inte bara att poststationen benämndes postkontor utan också risken för att namnet skulle försvinna som postadress. Mot denna ändring protesterade Frufällans fastighetsägareförening, kommunstyrelsen och Fristads hembygdsförening och poststyrelsen gav vika. Det var snudd på att postadressen skulle bli Borås 14, men den blev 500 14 FRUFÄLLAN för lokala postkunder. I längden blev postkontoret olönsamt och drogs in den 1 maj 1992. Oerteradressen Frufällan fick behållas, nu med postnumret ändrat till 502 79.